

МОВНО-ЛІТЕРАТУРНА ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ

Модельна навчальна програма

Інтегрований курс “Українська мова та читання”
(українознавчий компонент)
для закладів загальної середньої освіти
1- 4 класи

Автори:

Старагіна Ірина Петрівна, експертка з розробки
змісту освіти, Офіс впровадження НУШ
Міністерства освіти і науки України, кандидатка
психологічних наук

Павлик Олена Анатоліївна, завідувачка кафедри
початкової освіти Криворізького державного
педагогічного університету, кандидатка
педагогічних наук, доцент.

«Рекомендовано Міністерством освіти і науки України»
(наказ Міністерства освіти і науки України від 03.10.2025 № 1319)

2025

Вступна частина

Модельна навчальна програма з інтегрованого курсу «Українська мова та читання. 1–4 класи» з українознавчим компонентом розроблена для осіб, які проживають на тимчасово окупованій території України і на початок навчання в 1-му класі мають досвід усної взаємодії українською мовою. Програма створена на основі Державного стандарту початкової освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України 21 лютого 2018 р. № 87 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 24 липня 2019 р. № 688), Типових освітніх програм для 1-2, 3-4 класу, затверджених Наказом Міністерства освіти і науки України від 12.08.2022 № 743-22, Модифікованої (скороченої) програми з української мови для 1-2, 3-4 класу для закладів загальної середньої освіти з українською мовою навчання, розширеної тематики дистанційних курсів для вивчення предметів мовно-літературної освітньої галузі (українська мова й читання) для рівня початкової освіти, відповідно до Інструктивно-методичних рекомендацій для авторів модельних навчальних / навчальних програм з навчальних предметів / інтегрованих курсів, затверджених Наказом державної установи «Український інститут розвитку освіти» 26 травня 2025 року № 67-ат. З огляду на специфічні умови навчання державної мови на тимчасово окупованих територіях, відсутності належного мовного середовища при розробці модельної навчальної програми було враховано також основні положення Навчальної програми з курсу українознавства для суботніх та недільних шкіл українського зарубіжжя «Я і Україна».

Метою інтегрованого курсу «Українська мова та читання. 1–4 класи» є формування в здобувачів освіти ключової компетентності “Вільне володіння державною мовою” у взаємозв’язку з іншими ключовими компетентностями, що забезпечує розвиток дитини як україномовної особистості і носія української ідентичності; формування здатності спілкуватися українською мовою в особистому і суспільному житті, що дозволить дитині інтегруватися в український освітній та культурний простір.

Мета інтегрованого курсу конкретизована в таких **завданнях**:

- мотивувати учнів та учениць до подальшого вивчення української мови як ключового елементу національної ідентичності, як мови навчання та спілкування;
- формувати вміння взаємодіяти з іншими особами українською мовою усно та письмово, зокрема в режимі реального часу, дотримуватися норм літературної мови;
- сприяти розвитку вміння сприймати, аналізувати, критично оцінювати тексти та медіатексти, використовувати інформацію у різних комунікативних ситуаціях;
- формувати вміння спостерігати за мовними явищами, аналізувати їх, досліджувати мовлення інших та власне мовлення задля його вдосконалення;

- виховувати в учнів позитивне емоційно-ціннісне ставлення до української мови, української дитячої книжки, повагу до культурних надбань українського народу, народних традицій, звичаїв, обрядів.

Інтегрований курс «Українська мова та читання. 1-4 класи» забезпечує поступове входження учнів та учениць з тимчасово окупованих територій України в українськомовне освітнє середовище, персоналізований мовленнєвий розвиток здобувачів освіти. У модельній навчальній програмі визначено орієнтовну послідовність досягнення очікуваних результатів навчання учнів / учениць 1-2 та 3-4 класів з мовно-літературної освітньої галузі з урахуванням їхнього мовленнєвого досвіду, пропонований зміст з українознавчим компонентом та пропонувані види навчальної діяльності.

Програма реалізує вимоги до результатів навчання мовно-літературної освітньої галузі Державного стандарту початкової освіти і на кінець 4-го класу забезпечує у здобувачів освіти становлення всіх складників ключової компетентності “Вільне володіння державною мовою” (усна взаємодія, робота з текстом, письмова взаємодія, дослідження мовлення), що дозволяє учням та ученицям продовжити навчання на рівні базової середньої освіти в класах з українською мовою навчання.

У контексті компетентнісного підходу програма також забезпечує реалізацію дотичних змістових компонентів природничої, громадянської та історичної, соціальної і здоров’язбережувальної, математичної, інформатичної, мистецької освітніх галузей через використання відповідних інструментів та ресурсів для становлення всіх ключових компетентностей, визначених Державним стандартом початкової освіти.

Програми для кожного класу структуровано за чотирма розділами з урахуванням послідовності у формуванні певних умінь і опануванні мовних знань для досягнення очікуваних результатів навчання. Пропонований зміст навчального предмета подано за чотирма рубриками: “Взаємодіємо усно”, “Читаємо”, “Взаємодіємо письмово”, “Досліджуємо мовлення”, що забезпечує інтеграцію вивчення мови та літератури в межах одного розділу. У кожному розділі запропоновані *теми для усної / письмової комунікації та добору текстів для слухання / читання*. Ці теми можуть бути за потреби в межах навчального року переміщені з одного розділу до іншого. Пропоновані види навчальної діяльності узгоджені з визначеними у кожному розділі очікуваними результатами.

Інтегрований курс «Українська мова та читання» передбачає також і розвиток наскрізних умінь здобувачів початкової освіти: уміння критично та системно мислити, співпрацювати з іншими людьми, розв’язувати проблеми, приймати рішення, оцінювати ризики, конструктивно керувати емоціями, проявляти ініціативність, читати з розумінням, діяти творчо, висловлювати власну думку усно та письмово логічно обґрунтовувати позицію.

Програма передбачає використання форм і методів активного навчання: сюжетно-рольові та мовленнєві ігри; повторення у новому контексті («спіральне навчання»); мікрогрупова та парна робота; складання індивідуальних мовних карток та портфоліо здобувача освіти тощо. Рекомендовано запровадження дня державної мови, інтегрованих проєктів, а також залучення батьків до освітнього процесу як партнерів у створенні українськомовного середовища, заохочуючи родинне читання й перегляд українськомовного контенту. Таким чином, курс «Українська мова та читання» відіграє визначальну роль у формуванні ключової компетентності “Вільне володіння державною мовою” й становленні національної ідентичності учнів молодшого шкільного віку, сприяє інтеграції здобувачів початкової освіти з тимчасово окупованих територій у загальноукраїнське культурне середовище.

Програма

1 клас

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст навчального предмета/інтегрованого курсу	Види навчальної діяльності
Розділ 1. Знайомство з увагою <i>сприймає</i> усні репліки й доречно реагує на усну інформацію в діалозі [2 МОВ 1.1] <i>сприймає</i> монологічне висловлення (казки, вірші, оповідання, інструкції до виконання завдань тощо) з конкретною метою [2 МОВ 1.1] <i>малює або добирає</i> ілюстрації, створює мапу думок («малюнкове письмо») до почутого з допомогою учителя / учительки [2 МОВ 1.2] <i>обговорює</i> зміст і форму простого медіатексту (світлина, фотоколаж, листівка, мультфільм), <i>виявляє</i> (з допомогою вчителя / вчительки) очевидні ідеї у простих медіатекстах [2 МОВ 1.4] <i>уживає</i> відповідну до ситуації спілкування лексику і несловесні засоби (жести, міміка тощо) [2 МОВ 1.7] <i>поповнює</i> власний словниковий запас [2 МОВ 1.7] <i>звертається, вітається, прощається</i> , дотримуючись норм мовленнєвого етикету, <i>використовує</i> ввічливі слова [2 МОВ 1.8]		
	Взаємодіємо усно. Спілкування як взаємодія людей. Розуміння значення слова як умова успішного спілкування. Жанри мовлення (без введення терміну): звертання, привітання, прощання, питання, знайомство, поздоровлення, побажання, запрошення. Міміка, жести, рухи як заміник або підсилювач слів під час спілкування. “Ввічливі” слова. Ілюстрації як перетворена почута інформація. Читаємо. Елементи книжки: обкладинка, титульна сторінка, ілюстрації. Автор/авторка на обкладинці дитячої книжки. Назва дитячої книжки або мультфільму. Мета читання (отримати інформацію, задоволення, розважитися). Елементи мультфільму: анімація, звук. Відомі	• відповідь на запитання до прослуханого / переглянутого; • прослуховування невеликих казок, віршів, загадок, лічилок, скоромовок на цікаві та зрозумілі теми з опорою на ілюстрації; • перегляд і обговорення мультфільмів: • ігри на спостереження, ігри із словами; • виокремлення ситуацій спілкування в почутому / переглянутому; • візуалізація почутого / переглянутого; • добір словесних і несловесних засобів у різних ситуаціях спілкування;

<i>послідовно розглядає і описує</i> обкладинки книжок, які подобаються [2 МОВ 2.5] <i>обмінюється</i> елементарними письмовими повідомлення («малюнкове письмо»: записка, лист, вітальна листівка) [2 МОВ 3.1] <i>створює</i> з допомогою вчителя / вчительки прості тексти за допомогою цифрових пристроїв із використанням емотиконів (питання, вибачення, подяка, побажання, прохання, поздоровлення, запрошення, порада, згода, відмова тощо) [2 МОВ 3.2] <i>порівнює</i> власне мовлення з мовленням інших (швидкість, вимова звуків і наголошування слів) [2 МОВ 4.1] <i>знаходить</i> з допомогою вчителя / вчительки у мовленні персонажа слова, які його вирізняють з-посеред інших персонажів; <i>пояснює</i> з допомогою вчителя / вчительки, як використання деяких слів характеризує персонажа [2 МОВ 4.2]	українські мультфільми. Улюблений герой. Взаємодіємо письмово. Відомості про письмо як засіб спілкування на відстані та в часі. Піктограми для зображення емоцій (емотикони, зокрема графічні зображення смайлів). Підготовка до письма (постава, сітка зошита, різні типи ліній, відтворення піктограм). Лист як письмове звернення до іншої людини. Листування за допомогою піктограм. Досліджуємо мовлення. Слово (слова-назви предметів, ознак, дій, кількості предметів, слова-помічники). Назви істот і неістот. Група слів і речення. Зв'язок слів у реченні. Розрізнення речень за кількістю слів. Звуки навколишнього середовища і звуки мовлення. Склад, поділ слова на склади. Наголос. Звуковий аналіз слова. Голосні та приголосні звуки. Тверді та м'які приголосні звуки.	• декламування коротких віршів, скоромовок тощо, спів улюблених пісень; • графічні вправи для розвитку дрібної моторики руки; • створення вітальної листівки на основі шаблону; • обмін повідомленнями за допомогою емотиконів; • побудова звукової схеми слова; • добір слів до звукової схеми на основі поданих малюнків; • спостереження за швидкістю мовлення, наголошуванням загальновживаних слів; • утворення речень з поданих слів за малюнком; • спостереження за швидкістю мовлення, наголошуванням загальновживаних слів; • відтворення мовлення персонажів мультфільму (“озвучування” мультфільму);
---	---	--

	Теми для комунікації та добору текстів для слухання. Моє ім'я, прізвище, їхнє походження. Хто я? Я – українець / українка. Стосунки в родині, наші цінності. Взаємоповага, підтримка, доброзичливість. Домашні обов'язки. Родинні обряди, свята, звичаї. Спільне дозволя.	• ведення щоденника вражень
Розділ 2. Шкільне життя		
з увагою <i>сприймає</i> усні репліки й доречно реагує на усну інформацію в діалозі [2 МОВ 1.1] <i>сприймає</i> монологічне висловлення (казки, вірші, інструкції до виконання завдань тощо) з конкретною метою [2 МОВ 1.1] <i>малює або добирає</i> ілюстрації, створює мапу думок до почутого («малюнкове письмо») з допомогою вчителя / вчительки [2 МОВ 1.2] <i>обговорює</i> зміст і форму простого медіатексту (світлина, фотоколаж, листівка, мультфільм), <i>виявляє</i> з допомогою вчителя / вчительки очевидні ідеї у простих медіатекстах [2 МОВ 1.4] <i>уживає</i> відповідну до ситуації спілкування лексику і несловесні засоби (жести, міміка тощо) [2 МОВ 1.7] <i>поповнює</i> власний словниковий запас [2 МОВ 1.7]	Взаємодіємо усно. Жанри мовлення (без введення терміну): згода, відмова, вибачення, подяка. Спілкування та людські емоції (радість, сум, страх, злість). Міміка, жести, рухи як заміник або підсилювач слів під час спілкування, зокрема для вираження емоцій. Читаємо. Ілюстрації в дитячій книжці. Фотографія як джерело інформації (наприклад, пейзаж, портрет, сюжетна світлина). Читання складів, слів, речень з вивченими буквами. Урахування розділових знаків в кінці речення для правильного інтонування речення. Рима в лічилках, скоромовах, дитячих віршах.	• відповідь на запитання до прослуханого / переглянутого • прослуховування невеликих казок, віршів, загадок, лічилок, скоромовок на цікаві та зрозумілі теми з опорою на ілюстрації; • перегляд і обговорення мультфільмів: • ігри на спостереження, ігри із словами; • виокремлення ситуацій спілкування в почутому / переглянутому; • візуалізація почутого / переглянутого;

звертається, вітається, прощається, дотримуючись норм мовленнєвого етикету, використовує ввічливі слова [2 МОВ 1.8] послідовно розглядає і описує обкладинки книжок, які подобаються [2 МОВ 2.5] обмінюється елементарними письмовими повідомлення («малюнкове письмо»: записка, лист, вітальна листівка) [2 МОВ 3.1] записує окремі слова та речення, дотримуючись опрацьованих правил щодо оформлення речення на письмі, а також слів, які пишуться так, як вимовляються [2 МОВ 3.1] створює з допомогою вчителя / вчительки прості тексти за допомогою цифрових пристроїв із використанням емотиконів (питання, вибачення, подяка, побажання, прохання, поздоровлення, запрошення, порада, згода, відмова тощо) [2 МОВ 3.2] аналізує звуковий склад слова (кількість складів, наголошений та ненаголошені склади, голосні та приголосні звуки) [2 МОВ 4.1] порівнює власне мовлення з мовленням інших (швидкість, вимова звуків і наголошування слів) [2 МОВ 4.1]	Взаємодіємо письмово. Малюнкове (піктографічне) письмо. Повідомлення за допомогою піктограм (дорожні знаки, навігація в магазинах, на вокзалах тощо). Підготовка до письма (відтворення друкованих літер, основні елементи рукописних букв, правила письма, культура оформлення письмових робіт). Нотування почутого за допомогою піктограм. Великі та малі літери. Запис складів та слів, у яких вимова збігається з написанням, з вивченими буквами. Порядок дій під час записування слів по слуху. Правила переносу частин слів із рядка в рядок за складами. Досліджуємо мовлення. Дзвінкі та глухі приголосні звуки. Подовжені приголосні звуки. Розрізнення звуків [г] та [ґ]. Вимова слів з приголосними звуками [дз], [дз'], [дж]. Вимова дзвінких приголосних в кінці слова та перед наступним глухим приголосним. Звуки і букви. Звуко-буквений аналіз. Букви на позначення голосних звуків. Букви на позначення приголосних звуків. Позначення	• добір словесних і несловесних засобів у різних ситуаціях спілкування; • декламування коротких віршів, скоромовок тощо, спів улюблених пісень; • графічні вправи для розвитку дрібної моторики руки; • створення вітальної листівки на основі шаблону; • обмін повідомленнями за допомогою емотиконів; • побудова звукової схеми слова; • добір слів до звукової схеми на основі поданих малюнків; • розгадування ребусів; • записування слів під диктування; • спостереження за швидкістю мовлення, наголошуванням загальновживаних слів; • утворення речень з поданих слів за малюнком; • спостереження за швидкістю мовлення,
---	---	--

<i>обирає</i> букви на позначення звуків на письмі, враховуючи правила позначення твердості – м'якості приголосних звуків, звука [й] в різних позиціях слова, подовжених приголосних звуків [2 МОВ 4.1] <i>порівнює</i> власне мовлення з мовленням інших (швидкість, вимова звуків і наголошування слів) [2 МОВ 4.1] <i>знаходить</i> з допомогою вчителя / вчительки у мовленні персонажа слова, які його вирізняють з-посеред інших персонажів; <i>пояснює</i> з допомогою вчителя / вчительки, як використання деяких слів характеризує персонажа [2 МОВ 4.2] <i>творює</i> з допомогою вчителя / вчительки нові слова на основі запропонованих (замінює звуки, міняє послідовність складів, замінює або об'єднує частини слова) [2 МОВ 4.2]	голосних звуків [а] [у] [е] після м'яких приголосних буквами я, ю, є. Використання букв я, ю, є, ї на позначення двох звуків: приголосного і голосного. Позначення м'якості приголосних м'яким знаком та перед буквою о. Буквосполучення йо. Теми для комунікації та добору текстів для слухання. Школа. Приміщення школи, шкільний двір, коридори, їдальня, бібліотека, спортивна зала. Клас, парти, дошка, освітні осередки. Навчальне приладдя: назви, призначення та догляд за шкільними речами. Навчальні предмети. Спорт, заняття за інтересами. Творчі гуртки, спортивні секції.	наголошуванням загальноновживаних слів; • відтворення мовлення персонажів мультфільму ("озвучування" мультфільму); • ведення щоденника вражень
Розділ 3. Світ довкола мене		
з увагою <i>сприймає</i> усні репліки й доречно реагує на усну інформацію в діалозі [2 МОВ 1.1] <i>сприймає</i> монологічне висловлення (казки, вірші, інструкції до виконання завдань тощо) з конкретною метою [2 МОВ 1.1]	Усна взаємодія. Прийоми уточнення усної інформації: перепитування, постановка запитань з метою уточнення інформації. Читаємо. Читання складів, слів, речень з вивченими буквами. Логічний наголос (без введення	• відповідь на запитання до прослуханого / переглянутого; • прослуховування невеликих казок, віршів, загадок, лічилок, скоромовок на

<i>малює або добирає</i> ілюстрації, створює мапу думок до почутого («малюнкове письмо») з допомогою вчителя / вчительки [2 МОВ 1.2] <i>обговорює</i> зміст і форму простого медіатексту (світлина, фотоколаж, листівка, мультфільм), <i>виявляє</i> з допомогою вчителя / вчительки очевидні ідеї у простих медіатекстах [2 МОВ 1.4] <i>уживає</i> відповідну до ситуації спілкування лексику і несловесні засоби (жести, міміка тощо) [2 МОВ 1.7] <i>поповнює</i> власний словниковий запас [2 МОВ 1.7] <i>послідовно розглядає і описує</i> обкладинки книжок, які подобаються [2 МОВ 2.5] <i>обмінюється</i> елементарними письмовими повідомлення («малюнкове письмо»: записка, лист, вітальна листівка) [2 МОВ 3.1] <i>записує</i> окремі слова та речення, дотримуючись опрацьованих правил щодо оформлення речення на письмі, а також слів, які пишуться так, як вимовляються [2 МОВ 3.1] <i>створює</i> з допомогою вчителя / вчительки прості тексти за допомогою цифрових пристроїв із використанням емотиконів (питання, вибачення, подяка, побажання, прохання, поздоровлення, запрошення, порада, згода, відмова тощо) [2 МОВ 3.2]	терміну, практичний аспект). Темп, паузи, інтонації як складники виразного читання. Набір речень і текст. Тема тексту (про що текст?). Предмет повідомлення і повідомлення про нього. Звуконаслідування як літературна особливість. Українські дитячі сайти. Взаємодіємо письмово. Великі та малі літери. Запис складів та слів, у яких вимова збігається з написанням, з вивченими буквами. Правила оформлення речення на письмі (велика буква на початку речення, крапка, знак оклику або запитання в кінці речення, окреме написання слів-назв та слів-помічників). Досліджуємо мовлення. Звуко-буквений аналіз слів. Позначення дзвінких та глухих приголосних звуків у кінці слова та складу перед глухим звуком. Дві букви на позначення звуків [дз], [дз'], [дж]. Позначення подовжених приголосних звуків двома буквами. Значення букви щ. Слова з буквою г.	цікаві та зрозумілі теми з опорою на ілюстрації; • перегляд і обговорення мультфільмів; • ігри на спостереження, ігри із словами; • виокремлення ситуацій спілкування в почутому / переглянutoму; • візуалізація почутого / переглянutoго; • добір словесних і несловесних засобів у різних ситуаціях спілкування; • декламування коротких віршів, скоромовок тощо, спів улюблених пісень; • графічні вправи для розвитку дрібної моторики руки; • створення вітальної листівки на основі шаблону; • обмін повідомленнями за допомогою емотиконів; • побудова звукової схеми слова; • добір слів до звукової схеми на основі поданих малюнків;
--	---	---

перевіряє написане, виявляє і виправляє недоліки письма за допомогою вчителя [2 МОВ 3.3] <i>аналізує</i> звуковий склад слова (кількість складів, наголошений та ненаголошені склади, голосні та приголосні звуки) [2 МОВ 4.1] <i>порівнює</i> власне мовлення з мовленням інших (швидкість, вимова звуків і наголошування слів) [2 МОВ 4.1] <i>обирає</i> букви на позначення звуків на письмі, враховуючи правила позначення твердості – м'якості приголосних звуків, звука [й] в різних позиціях слова, подовжених приголосних звуків [2 МОВ 4.1] <i>знаходить</i> з допомогою вчителя / вчительки у мовленні персонажа слова, які його вирізняють з-посеред інших персонажів; <i>пояснює</i> з допомогою вчителя / вчительки, як використання деяких слів характеризує персонажа [2 МОВ 4.2] <i>творює</i> з допомогою вчителя / вчительки нові слова на основі запропонованих (замінює звуки, міняє послідовність складів, замінює або об'єднує частини слова) [2 МОВ 4.2]	Теми для комунікації та добору текстів для слухання. Рідний край, місцевість, у якій я живу. Пори року. Зміни в природі, характерні ознаки кожної пори. Кольори. Назви, відтінки, поєднання кольорів у природі. Час. Рік, місяці, дні тижня, зміна дня і ночі. Рослини. Квіти, овочі, фрукти, лікарські рослини. Свійські й дикі тварини. Природа України. Ліси, річки, гори, моря.	• розгадування ребусів; • записування слів, речень під диктування; • спостереження за швидкістю мовлення, наголошуванням загальноживаних слів; • утворення речень з поданих слів за малюнком; • спостереження за швидкістю мовлення, наголошуванням загальноживаних слів; • відтворення мовлення персонажів мультфільму (“озвучування” мультфільму); • ведення щоденника вражень
Розділ 4. Україна – наш спільний дім.		

з увагою <i>сприймає</i> усні репліки й доречно реагує на усну інформацію в діалозі [2 МОВ 1.1] <i>сприймає</i> монологічне висловлення (казки, вірші, інструкції до виконання завдань тощо) з конкретною метою [2 МОВ 1.1] <i>малює або добирає</i> ілюстрації, створює мапу думок до почутого («малюнкове письмо») з допомогою вчителя / вчительки [2 МОВ 1.2] <i>обговорює</i> зміст і форму простого медіатексту (світлина, фотоколаж, листівка, мультфільм), <i>виявляє</i> з допомогою вчителя / вчительки очевидні ідеї у простих медіатекстах [2 МОВ 1.4] <i>уживає</i> відповідну до ситуації спілкування лексику і несловесні засоби (жести, міміка тощо) [2 МОВ 1.7] <i>поповнює</i> власний словниковий запас [2 МОВ 1.7] <i>послідовно розглядає і описує</i> обкладинки книжок, які подобаються [2 МОВ 2.5] <i>обмінюється</i> елементарними письмовими повідомлення («малюнкове письмо»: записка, лист, вітальна листівка) [2 МОВ 3.1] <i>записує</i> окремі слова та речення, дотримуючись опрацьованих правил щодо оформлення речення на письмі, а також слів, які пишуться так, як вимовляються [2 МОВ 3.1]	Усна взаємодія. Виокремлення інформації в почутому (пошук відповідей на питання: хто? що? де? коли?). Факти і думки про факти. Читаємо. Читання складів, слів, речень з вивченими буквами. Художні і нехудожні тексти. Словник як довідкова література. Порівняння в загадках. Повторюваність, уособлення (без введення терміну) як особливість казки. Взаємодіємо письмово. Великі та малі літери. Запис складів та слів, у яких вимова збігається з написанням, з вивченими буквами. Порядок дій під час записування слів з друкованого зразка. Досліджуємо мовлення. Звуко-буквений аналіз. Вимова і написання слів з апострофом. Спостереження за твердою вимовою приголосних звуків, позначених буквами б, п, в, м, ф та р, перед апострофом. Український алфавіт. Теми для комунікації та добору текстів для слухання. Україна – наша Батьківщина. Географічне	• відповідь на запитання до прослуханого / переглянутого; • прослуховування невеликих казок, віршів, загадок, лічилок, скоромовок на цікаві та зрозумілі теми з опорою на ілюстрації; • перегляд і обговорення мультфільмів; • ігри на спостереження, ігри із словами; • виокремлення ситуацій спілкування в почутому / переглянутому; • візуалізація почутого / переглянутого; • добір словесних і несловесних засобів у різних ситуаціях спілкування; • декламування коротких віршів, скоромовок тощо, спів улюблених пісень; • графічні вправи для розвитку дрібної моторики руки; • створення вітальної листівки на основі шаблону;
--	--	--

<i>створює</i> з допомогою вчителя / вчительки прості тексти за допомогою цифрових пристроїв із використанням емотиконів (питання, вибачення, подяка, побажання, прохання, поздоровлення, запрошення, порада, згода, відмова тощо) [2 МОВ 3.2] перевіряє написане, виявляє і виправляє недоліки письма за допомогою вчителя [2 МОВ 3.3] <i>аналізує</i> звуковий склад слова (кількість складів, наголошений та ненаголошені склади, голосні та приголосні звуки) [2 МОВ 4.1] <i>порівнює</i> власне мовлення з мовленням інших (швидкість, вимова звуків і наголошування слів) [2 МОВ 4.1] <i>обирає</i> букви на позначення звуків на письмі, враховуючи правила позначення твердості – м'якості приголосних звуків, звука [й] в різних позиціях слова, подовжених приголосних звуків [2 МОВ 4.1] <i>знаходить</i> з допомогою вчителя / вчительки у мовленні персонажа слова, які його вирізняють з-посеред інших персонажів; <i>пояснює</i> з допомогою вчителя / вчительки, як використання деяких слів характеризує персонажа [2 МОВ 4.2]	розташування, краса та багатство природи, культурна спадщина. Київ – серце держави. Державні символи: герб, прапор, гімн. Українська мова – мова української держави. Тарас Григорович Шевченко – видатний український поет. Леся Українка – велика українська поетеса.	• обмін повідомленнями за допомогою емотиконів; • побудова звукової схеми слова; • добір слів до звукової схеми на основі поданих малюнків; • розгадування ребусів; • записування слів, речень під диктування; • спостереження за швидкістю мовлення, наголошуванням загальноживаних слів; • утворення речень з поданих слів за малюнком; • спостереження за швидкістю мовлення, наголошуванням загальноживаних слів; • відтворення мовлення персонажів мультфільму (“озвучування” мультфільму); • ведення щоденника вражень
---	--	---

<i>творює з допомогою вчителя / вчительки нові слова на основі запропонованих (замінює звуки, міняє послідовність складів, замінює або об'єднує частини слова) [2 МОВ 4.2]</i>		
--	--	--

2 клас

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст навчального предмета/інтегрованого курсу	Види навчальної діяльності
Розділ 1. Школа — місце сили й знань		
з увагою <i>сприймає</i> усні репліки й доречно реагує на усну інформацію в діалозі [2 МОВ 1.1] <i>сприймає</i> монологічне висловлення (казки, вірші, інструкції до виконання завдань тощо) з конкретною метою [2 МОВ 1.1] <i>створює</i> прості візуальні медіапродукти (фото, листівка, комікс, книжечка, стіннівка, колаж тощо) з допомогою вчителя / вчительки, зважає на мету й аудиторію [2 МОВ 1.7] <i>висловлює думки</i> щодо усного повідомлення, простого тексту, медіатексту; <i>намагається пояснити</i> свої вподобання; <i>звертається до дорослих</i> за підтвердженням правдивості інформації [2 МОВ 1.5] <i>висловлює власні погляди</i> щодо предмета обговорення; <i>намагається зробити так, щоб</i>	Взаємодіємо усно. Умови безпосереднього спілкування: можливість бачити й чути один одного. Норми спілкування з людьми різного віку (однокласники, вчителі). Особливості спілкування онлайн. Факти та форми узагальнення, перетворення й збереження цих фактів (схеми, таблиці). Власна думка та аргументи на її захист. Читаємо. Елементи книжки та їхнє призначення: обкладинка, титульна сторінка, ілюстрації, зміст, анотація тощо. Читання для загального, вибіркового та повного розуміння. Різноманіття текстів: художні тексти та нехудожні тексти (пізнавальні	• прослуховування невеликих казок, віршів, загадок, лічилок, скоромовок на цікаві та зрозумілі теми з опорою на ілюстрації; • діалогів на цікаві та зрозумілі теми; • перегляд медіатекстів (мультфільмів, коміксів, навчального відео); • обговорення почутого / переглянутого в контексті життєвого досвіду; • переказування почутого / переглянутого;

висловлювання було зрозуміле і цікаве для інших осіб; <i>правильно вимовляє</i> загальноживані слова [2 MOV 1.6] <i>розповідає про власні відчуття та емоції</i> від прослуханого/побаченого; ввічливо спілкується [2 MOV 1.8] <i>прогнозує</i> орієнтовний зміст тексту за заголовком та ілюстраціями [2 MOV 2.1] <i>пов'язує інформацію</i> з тексту з відповідними життєвими ситуаціями; розрізняє головне і другорядне в тексті; визначає тему художнього твору, а також простого медіатексту [2 MOV 2.2] <i>пояснює</i>, з яких елементів складається книжка і яку інформацію вони передають [2 MOV 2.5] <i>бирає</i> книжку для читання [2 MOV 2.5] <i>записує</i> окремі слова та речення, дотримуючись опрацьованих правил щодо оформлення речення на письмі, а також слів, які пишуться так, як вимовляються [2 MOV 3.1] <i>відновлює</i> з допомогою вчителя / вчительки деформований текст [2 MOV 3.3] перевіряє написане, виявляє і виправляє недоліки письма за допомогою вчителя [2 MOV 3.3] <i>знаходить</i> слова в орфографічному словнику, щоб перевірити написане [2 MOV 4.1]	тексти, тексти зі щоденного життя, довідкова література). Взаємодіємо письмово. Запис слів, у яких вимова збігається з написанням. Правила оформлення речення на письмі (повторення). Поділ слів для переносу (повторення). Правила оформлення діалогу на письмі (без слів автора). Виявлення місць у слові, коли не можна писати букву по слуху (орфограма). Складання і запис листів. Складові листа: звертання, повідомлення, підпис. Абзац як частина тексту. Досліджуємо мовлення. Звуки та букви. Український алфавіт (повторення). Слова з ненаголошеними звуками [е] та [и] (спостереження). Орфограма. Орфографічний словник як джерело написань слів, у яких вимова не збігається з написанням. Види речень за метою висловлювання і за інтонацією. Теми для комунікації та добору текстів для слухання. Мої друзі. Спілкування з однокласниками,	• створення медіапродуктів (фото, листівка, комікс, книжечка, стіннівка, колаж тощо) • візуалізація почутого / переглянутого; • добір словесних і несловесних засобів у різних ситуаціях спілкування; • декламування коротких віршів, скоромовок тощо, спів улюблених пісень; • створення тексту за серією малюнків; • інтерв'ю; • спостереження за швидкістю мовлення, наголошуванням загальноживаних слів; • записування слів, речень під диктування; • ігри із словами; • створення загадок, лічилок тощо за шаблоном; • ведення щоденника вражень
--	--	---

<i>порівнює</i> власне мовлення з мовленням інших (швидкість, вимова звуків і наголошування слів) [2 MOB 4.1] <i>творює</i> нові слова на основі запропонованих (замінює звуки, міняє послідовність складів, замінює або об'єднує частини слова) [2 MOB 4.2] <i>творює</i> з допомогою вчителя / вчительки власні тексти малих жанрів (загадки, лічилки, мирилки тощо) на основі відомих [2 MOB 4.2]	побудова дружніх взаємин. Екскурсія по школі. Ознайомлення з приміщеннями школи, правила поведінки в них. Шкільний музей, бібліотека. Обов'язки школяра. Виконання правил, відповідальне ставлення до навчання та шкільного майна. Взаємини з дорослими та однолітками. Повага, взаємодопомога, доброзичливість у спілкуванні.	
Розділ 2. Дерево мого роду		
з увагою <i>сприймає</i> усні репліки й доречно реагує на усну інформацію в діалозі [2 MOB 1.1] <i>сприймає</i> монологічне висловлення (казки, вірші, інструкції до виконання завдань тощо) з конкретною метою [2 MOB 1.1] <i>створює</i> прості візуальні медіапродукти (фото, листівка, комікс, книжечка, стіннівка, колаж тощо) з допомогою вчителя / вчительки, зважає на мету й аудиторію [2 MOB 1.7] <i>висловлює думки</i> щодо усного повідомлення, простого тексту, медіатексту; <i>намагається пояснити</i> свої вподобання; <i>звертається до дорослих</i> за підтвердженням правдивості інформації [2 MOB 1.5] <i>висловлює власні погляди</i> щодо предмета обговорення;	Взаємодіємо усно. Діалог. Репліка в діалозі. Запитання - відповідь (повідомлення) / відповідь(запитання). Спонування до дії - згода / незгода. Роль ключових (опорних) слів у сприйнятті інформації. Перешкоди в розумінні почутого (особливості вимови, темп, незавершені речення тощо). Жанри мовлення (без введення терміну): діалог і суперечка. Читаємо. Роль графічних елементів в тексті (ілюстрації, схеми, таблиці) для розуміння прочитаного. Головна і другорядна інформація в пізнавальному тексті. Послідовність	• прослуховування невеликих казок, віршів, загадок, лічилок, скоромовок на цікаві та зрозумілі теми з опорою на ілюстрації; • діалогів на цікаві та зрозумілі теми; • перегляд медіатекстів (мультфільмів, коміксів, навчального відео); • обговорення почутого / переглянутого в контексті життєвого досвіду; • переказування почутого / переглянутого;

намагається зробити так, щоб висловлювання було зрозуміле і цікаве для інших осіб; <i>правильно вимовляє</i> загальноновживані слова [2 MOV 1.6] <i>розповідає про власні відчуття та емоції</i> від прослуханого/побаченого; ввічливо спілкується [2 MOV 1.8] <i>прогнозує</i> орієнтовний зміст тексту за заголовком та ілюстраціями [2 MOV 2.1] <i>пов'язує інформацію</i> з тексту з відповідними життєвими ситуаціями; розрізняє головне і другорядне в тексті; визначає тему художнього твору, а також простого медіатексту [2 MOV 2.2] <i>пояснює</i>, з яких елементів складається книжка і яку інформацію вони передають [2 MOV 2.5] <i>обирає</i> книжку для читання [2 MOV 2.5] <i>записує</i> окремі слова та речення, дотримуючись опрацьованих правил щодо оформлення речення на письмі, а також слів, які пишуться так, як вимовляються [2 MOV 3.1] <i>відновлює</i> з допомогою вчителя / вчительки деформований текст [2 MOV 3.3] перевіряє написане, виявляє і виправляє недоліки письма за допомогою вчителя [2 MOV 3.3] <i>знаходить</i> слова в орфографічному словнику, щоб перевірити написане [2 MOV 4.1]	подій у казці, оповіданні. Персонаж. Головні та другорядні персонажі в художньому тексті. Взаємодіємо письмово. Друкований текст – зразок правильного написання слів. Правила запису слів з опорою на друкований текст (з урахуванням слів з орфограмами). Редагування як спосіб удосконалення тексту. Досліджуємо мовлення. Лексичне значення слова. Однозначні та багатозначні слова. Будова слова. Основа слова як носій лексичного значення. Закінчення - змінна частина слова. Нульове закінчення. Форма слова. Зміна слова за числами (“один” - “багато”). Позначення звуків на письмі на слух, за орфографічним словником, за правилом. Корінь слова як спільна частина основ споріднених слів. Теми для комунікації та добору текстів для слухання. Мій родовід. Історія моєї сім'ї, родинне дерево. Моя родина і Україна. Обряди та звичаї у нашій сім'ї. Родинні свята. Сімейні обряди та звичаї, щоденні та святкові традиції моєї родини.	• візуалізація почутого / переглянутого; • створення медіапродуктів (фото, листівка, комікс, книжечка, стіннівка, колаж тощо); • декламування коротких віршів, скоромовок тощо, спів улюблених пісень; • створення тексту за поданим початком; • інтерв'ю; • спостереження за швидкістю мовлення, наголошуванням загальноновживаних слів; • записування слів, речень під диктування; • складання та записування власного тексту; • відновлення деформованого тексту; • ігри із словами; • створення загадок, лічилок тощо за шаблоном; • ведення щоденника вражень
---	--	---

<i>порівнює</i> власне мовлення з мовленням інших (швидкість, вимова звуків і наголошування слів) [2 MOB 4.1] <i>творить</i> нові слова на основі запропонованих (замінює звуки, міняє послідовність складів, замінює або об'єднує частини слова) [2 MOB 4.2] <i>творить</i> з допомогою вчителя / вчительки власні тексти малих жанрів (загадки, лічилки, мирилки тощо) на основі відомих [2 MOB 4.2]	Український побут. Особливості житла, одягу, харчування, ремесел. Світ професій. Сімейне дозвілля, ігри, мандрівки.	
Розділ 3. Мистецтво жити по-українськи		
з увагою <i>сприймає</i> усні репліки й доречно реагує на усну інформацію в діалозі [2 MOB 1.1] <i>сприймає</i> монологічне висловлення (казки, вірші, інструкції до виконання завдань тощо) з конкретною метою [2 MOB 1.1] <i>створює</i> прості візуальні медіапродукти (фото, листівка, комікс, книжечка, стіннівка, колаж тощо) з допомогою вчителя / вчительки, зважає на мету й аудиторію [2 MOB 1.7] <i>висловлює думки</i> щодо усного повідомлення, простого тексту, медіатексту; <i>намагається пояснити</i> свої вподобання; <i>звертається до дорослих</i> за підтвердженням правдивості інформації [2 MOB 1.5] <i>висловлює власні погляди</i> щодо предмета обговорення; <i>намагається зробити так, щоб</i> висловлювання було	Взаємодіємо усно. Розповідь як вид монологічного мовлення. Розповідь про подію. Есе (без введення терміну на прикладі «крісло автора»). Зачин, основна частина, кінцівка. Прийоми заохочення інших до обговорення інформації, що зацікавила. Спростування думок. Читаємо. Паперова та електронна книжка. Аудіокнига. Поняття «уміти читати». Тлумачення значень незнайомих слів, висловів з опорою на контекст. Способи удосконалення уміння читати. Взаємодіємо письмово. Словесна і графічна частини коміксу. План як	• прослуховування невеликих казок, віршів, загадок, лічилок, скоромовок на цікаві та зрозумілі теми з опорою на ілюстрації; • діалогуювання на цікаві та зрозумілі теми; • перегляд медіатекстів (мультфільмів, коміксів, навчального відео); • обговорення почутого / переглянутого в контексті життєвого досвіду; • переказування почутого / переглянутого;

зрозуміле і цікаве для інших осіб; <i>правильно вимовляє</i> загальновживані слова [2 МОВ 1.6] <i>переповідає</i> події із власного життя, правильно вимовляючи й наголошуючи загальновживані слова [2 МОВ 1.6] <i>розповідає про власні відчуття та емоції</i> від прослуханого/побаченого; ввічливо спілкується [2 МОВ 1.8] <i>прогнозує</i> орієнтовний зміст тексту за заголовком та ілюстраціями [2 МОВ 2.1] <i>пов'язує інформацію</i> з тексту з відповідними життєвими ситуаціями; розрізняє головне і другорядне в тексті; визначає тему художнього твору, а також простого медіатексту [2 МОВ 2.2] <i>обирає</i> книжку для читання [2 МОВ 2.5] <i>фантазує</i> на основі прочитаного: придумує іншу кінцівку тексту, змінює місце подій, додає нових персонажів [2 МОВ 2.7] <i>записує</i> окремі слова та речення, дотримуючись опрацьованих правил щодо оформлення речення на письмі, а також слів, які пишуться так, як вимовляються [2 МОВ 3.1] <i>відновлює</i> з допомогою вчителя / вчительки деформований текст [2 МОВ 3.3]	основа для створення тексту-розповіді. Редагування як спосіб удосконалення власного тексту-розповіді. Оголошення. Спільне та відмінне між листом і оголошенням (1) звертання, основна частина, підпис, 2) адресат). Рекламне повідомлення. Досліджуємо мовлення. Спільнокореневі слова і форми слова. Слова, близькі за значенням (синоніми). Спільнокореневі слова і синоніми. Слова, протилежні за лексичним значенням (антоніми). Теми для усної / письмової комунікації та добору текстів для слухання / читання. Український побут. Традиційні цінності, особливості житла, господарства. Українське народне декоративно-ужиткове мистецтво та промисли. Гончарство, різьбярство, ткацтво, вишивка, писанкарство. Народний одяг та кухня. Традиційні елементи вбрання, символіка вишивки, страви української кухні. Національна музика, танець. Народні інструменти, пісні, танці та їхня роль у святкуваннях і повсякденному житті.	• відтворення мовлення персонажів мультфільму (“озвучування мультфільму”) • візуалізація почутого / переглянутого; • створення медіапродуктів (фото, листівка, комікс, книжечка, стіннівка, колаж тощо) • декламування коротких віршів, скоромовок тощо, спів улюблених пісень; • створення тексту на основі подій з власного життя; • інтерв'ю; • спостереження за швидкістю мовлення, наголошуванням загальновживаних слів; • записування власних міркувань; • записування слів, речень під диктування; • відновлення деформованого тексту; • ігри із словами;
---	--	--

<i>перевіряє</i> в парі або з допомогою вчителя / вчительки, чи є в написаному тексті помилки на вивчені правила, виправляє їх [2 МОВ 3.3] <i>порівнює</i> власне мовлення з мовленням інших (швидкість, вимова звуків і наголошування слів) [2 МОВ 4.1] <i>знаходить</i> слова в орфографічному словнику, щоб перевірити написане [2 МОВ 4.1] <i>знаходить</i> у тексті речення різних видів (питальні, розповідні, спонукальні; окличні й неокличні) і доводить доцільність їх використання для досягнення мети спілкування [2 МОВ 4.1] <i>творює</i> нові слова на основі запропонованих (замінює звуки, міняє послідовність складів, замінює або об'єднує частини слова) [2 МОВ 4.2] <i>знаходить</i> з допомогою вчителя / вчительки в мовленні персонажа слова, які його вирізняють з-посеред інших персонажів; <i>пояснює</i>, як використання деяких слів характеризує персонажа [2 МОВ 4.2] <i>творює</i> з допомогою вчителя / вчительки власні тексти малих жанрів (загадки, лічилки, мирилки тощо) на основі відомих [2 МОВ 4.2]		• створення загадок, лічилок тощо за шаблоном; • пошук в тексті певних мовних одиниць; • ведення щоденника вражень
Розділ 4. Що оберігає українців?		
з увагою <i>сприймає</i> усні репліки й доречно реагує на усну інформацію в діалозі [2 МОВ 1.1]	Взаємодіємо усно. Види інформації: звукова інформація, візуальна	• прослуховування невеликих казок, віршів,

<i>сприймає</i> монологічне висловлення (казки, вірші, інструкції до виконання завдань тощо) з конкретною метою [2 МОВ 1.1] <i>висловлює</i> власні думки і почуття з приводу прочитаних простих медіатекстів (комікси, дитячі журнали, реклама тощо) [2 МОВ 1.5] <i>висловлює власні погляди</i> щодо предмета обговорення; намагається зробити так, щоб висловлювання було зрозуміле і цікаве для інших осіб; <i>правильно вимовляє</i> загальновживані слова [2 МОВ 1.6] <i>переповідає</i> події із власного життя, правильно вимовляючи й наголошуючи загальновживані слова [2 МОВ 1.6] <i>переповідає</i> події їх власного життя, правильно вимовляючи й наголошуючи загальновживані слова [2 МОВ 1.6] <i>створює</i> з допомогою вчителя / вчительки) прості візуальні медіапродукти (фото, листівка, комікс, книжечка, стіннівка, колаж тощо), зважає на мету й аудиторію [2 МОВ 1.7] читає за ролями фрагменти літературного твору [2 МОВ 2.7] <i>фантазує</i> на основі прочитаного: придумує іншу кінцівку твору, змінює місце подій, додає нових персонажів [2 МОВ 2.7]	інформація. Вплив звукової та візуальної інформації на сприйняття. Роль реклами, зокрема соціальної реклами, в житті людей. Читаємо. Народна і літературна казка. Народні українські казки. Українські автори та авторки казок. Взаємодіємо письмово. Варіанти розвитку подій (зміст основної частини) за однаковим наявним зачином. Серія малюнків як основа для створення тексту-розповіді (“план в малюнках”). Заголовок тексту як вказівка на предмет повідомлення (тема тексту). Заголовок текст як вказівка на основну думку текста. Досліджуємо мовлення. Лексичне значення слова (продовження): пряме і переносне значення слова. З’язок слів назв у мовленні: зміна слів-назв ознак і слів-назв дій за числами (залежно від числа слова-назви предмета, з яким пов’язані). Теми для усної / письмової комунікації та добору текстів для слухання / читання. Символи та обереги українців. Що допомагає	загадок, лічилок, скоромовок на цікаві та зрозумілі теми з опорою на ілюстрації; • діалогування на цікаві та зрозумілі теми; • перегляд медіатекстів (мультфільмів, коміксів, навчального відео); • обговорення почутого / переглянутого в контексті життєвого досвіду; • переказування почутого / переглянутого; • відтворення мовлення персонажів мультфільму (“озвучування мультфільму”) • візуалізація почутого / переглянутого; • створення медіапродуктів (фото, листівка, комікс, книжечка, стіннівка, колаж тощо); • декламування коротких віршів, скоромовок тощо, спів улюблених пісень;
--	--	--

<i>записує</i> окремі слова та речення, дотримуючись опрацьованих правил щодо оформлення речення на письмі, а також слів, які пишуться так, як вимовляються [2 МОВ 3.1] <i>відновлює</i> з допомогою вчителя / вчительки) деформований текст [2 МОВ 3.3] <i>перевіряє</i> в парі або з допомогою вчителя / вчительки, чи є в написаному тексті помилки на вивчені правила, виправляє їх [2 МОВ 3.3] <i>знаходить</i> слова в орфографічному словнику, щоб перевірити написане [2 МОВ 4.1] <i>знаходить</i> у тексті речення різних видів (питальні, розповідні, спонукальні; окличні й неокличні) і доводить доцільність їх використання для досягнення мети спілкування) [2 МОВ 4.1] <i>творює</i> нові слова на основі запропонованих (замінює звуки, міняє послідовність складів, замінює або об'єднує частини слова) [2 МОВ 4.2] <i>порівнює</i> власне мовлення з мовленням інших (швидкість, вимова звуків і наголошування слів) [2 МОВ 4.1] <i>творює</i> з допомогою вчителя / вчительки власні тексти малих жанрів (загадки, лічилки, мирилки тощо) на основі відомих [2 МОВ 4.2]	українцям берегти себе, свою родину і дім. Особисті та хатні обереги. Речі, які приносять добро, щастя і захист. Народні символи України. Квіти, тварини й інші знаки, що нагадують нам про рідну країну. Символіка квітів та кольорів. Чому українці люблять певні кольори та квіти і що вони означають. Український рушник. Чим особливий рушник і чому його дарують на свята. Писанка. Яку таємницю ховає розмальоване яйце та чому воно символізує життя. Вишиванка. Як візерунки на сорочках розповідають про людину та захищають її.	• створення тексту на основі подій з власного життя; • спостереження за швидкістю мовлення, наголошуванням загальноновживаних слів; • записування власних міркувань; • записування слів, речень під диктування; • відновлення деформованого тексту; • ігри із словами; • створення загадок, лічилок тощо за шаблоном; • пошук в тексті певних мовних одиниць; • пошук слів в орфографічному словнику; • ведення щоденника вражень
--	---	--

3 клас

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст навчального предмета/інтегрованого курсу	Види навчальної діяльності
Розділ 1. Осінні скарби української традиції з увагою <i>сприймає</i> усні репліки діалогу, <i>перепитує</i>, <i>уточнює</i> з огляду на ситуацію спілкування [4 МОВ 1.1] <i>обговорює</i> усне повідомлення в парі або групі для пошуку додаткових аргументів або спростування наведених [4 МОВ 1.1] <i>передає</i> зміст усного повідомлення (послідовність подій у розповіді) [4 МОВ 1.2] <i>виокремлює</i> інформацію для створення власного висловлення з конкретною метою (усне оголошення, усний відгук, усний стислий переказ) [4 МОВ 1.3] <i>створює</i> власне висловлення на основі почутого/ побаченого/прочитаного [4 МОВ 1.6] <i>читає</i> подумки та виразно вголос тексти різних видів та з різною метою [4 МОВ 2.1] <i>знаходить</i> у тексті відповіді на поставлені запитання [4 МОВ 2.1] <i>формулює</i> під час і після читання тексту запитання для можливої дискусії [4 МОВ 2.2]	Взаємодіємо усно. Мета спілкування. Тема почутої інформації. Норми спілкування в різних комунікативних ситуаціях (знайомі та незнайомці). Загальнодоступна інформація та особиста інформація. Читаємо. Види казок (про тварин, чарівні, соціально-побутові). Структура тексту (зачин (початок), основна частина, кінцівка) як основи для переказу прочитаного. Установлення причиново-наслідкових зв'язків між подіями в творі. Місце і час подій у художньому творі. Взаємодіємо письмово. Адресат, мета письмового повідомлення. Особливості сучасного письма: письмо від руки та за допомогою клавіатури. Оформлення діалогу на письмі (зі словами автора). Досліджуємо мовлення. Лексичне значення слова. Будова слова	• прослуховування діалогів та монологічних текстів; • діалогування на актуальні теми; • перегляд медіатекстів (мультфільмів, коміксів, навчального відео); • обговорення почутого / переглянутого в контексті життєвого досвіду; • переказування почутого / переглянутого; • візуалізація почутого / переглянутого; • створення медіапродуктів; • публічний виступ, зокрема декламування, висловлювання на основі почутого/ побаченого/ прочитаного; • виразне читання художнього тексту, зокрема читання за ролями;

<i>установлює</i> причиново-наслідкові зв'язки між подіями, вчинками персонажів та їхніми стосунками з іншими персонажами [4 МОВ 2.2] <i>добирає</i> (за допомогою вчителя / вчительки) необхідну інформацію з різних джерел: шукає її у словниках, довідниках, енциклопедіях, бібліотеці, інтернеті [4 МОВ 2.5] <i>переказує</i> прочитаний твір, <i>змінює</i> оповідача тощо [4 МОВ 2.7] <i>оформлює</i> власне висловлення зрозуміло, дотримуючися норм літературної мови, за потреби <i>звертається</i> до словників [4 МОВ 3.1] <i>з'ясовує</i> будову слова; утворює нові слова, <i>пояснює</i> роль закінчень [4 МОВ 4.1] <i>удосконалює</i> свою вимову, зважаючи на фонетичні закономірності (збіг приголосних, кінцевий приголосний, наголошені та ненаголошені голосні тощо) [4 МОВ 4.1] <i>створює</i> ігри зі словами на основі запропонованих [2 МОВ 4.2]	(повторення). Форма слова (продовження): зміна слова за відмінками. Чотири набори закінчень слів-назв предметів. Історичне чергування звуків у споріднених словах та у формах того самого слова. Перевірка орфограми “Ненаголошені [е] - [и] в корені слова” за орфографічним словником або за формою слова. Багатозначні слова і омоніми (слова, які звучать і пишуться однаково). Теми для усної / письмової комунікації та добору текстів для слухання / читання. Осінні українські народні звичаї та обряди. Осінні свята в народному календарі українців. Обрядовість та символіка осіннього циклу. Прикмети й повір'я, пов'язані з осінніми святами в Україні.	• складання і оформлення текстів; • редагування текстів; • пошук інформації в різних джерелах; • ігри із словами; • лінгвістичний аналіз слова; • робота з орфографічним, тлумачним, орфоепічним словником; • ведення читацького журналу або блогу
Розділ 2. Зима стукає в хату — несе обряд і свято		
<i>перекладає</i> репліки в діалозі [4 МОВ 1.2] <i>передає</i> зміст усного повідомлення (перелік ознак в описі) [4 МОВ 1.2]	Взаємодіємо усно. Репліка в діалозі: порада, співчуття, комплімент тощо. Перефразування як підтвердження розуміння почутого. Правдива і	• прослуховування діалогів та монологічних текстів; • діалогування на актуальні теми;

<i>зiставляє</i> тему і головну думку усного повідомлення з власними спостереженнями, поведінкою, досвідом [4 МОВ 1.4] <i>наводить</i> аргументи на захист власної думки та ілюструє її прикладами [4 МОВ 1.6] <i>читає</i> подумки та виразно вголос тексти різних видів та з різною метою [4 МОВ 2.1] <i>знаходить</i> у тексті відповіді на поставлені запитання [4 МОВ 2.1] <i>добирає і впорядковує</i> потрібну інформацію з таблиць, графіків, схем тощо [4 МОВ 2.1] <i>формулює</i> під час і після читання тексту запитання для можливої дискусії [4 МОВ 2.2] <i>установлює</i> причиново-наслідкові зв'язки між подіями, вчинками персонажів та їхніми стосунками з іншими персонажами [4 МОВ 2.2] <i>складає</i> план тексту [4 МОВ 2.6] <i>створює</i> самостійне письмове висловлення на теми, які його / її цікавлять, за прочитаним твором, про ситуацію з життя в школі, сім'ї тощо, зважаючи на мету та адресата [4 МОВ 3.1] <i>оформлює</i> власне висловлення зрозуміло, дотримуючися норм літературної мови, за потреби <i>звертається</i> до словників [4 МОВ 3.1] <i>удосконалює</i> свою вимову, зважаючи на фонетичні	неправдива інформація. Дискусія як зіставлення різних поглядів на проблему. Читаємо. Сюжет. Елементи сюжету: зав'язка, розвиток подій, кульмінація, розв'язка. Емоції читача та емоції персонажа. Вчинки персонажа та реакція читача. Роль образних вислів, художніх описів у створенні настрою твору. Взаємодіємо письмово. План як основа для створення тексту-опису. Редагування як спосіб удосконалення власного тексту-опису. Відмінності листівки від листа, афіші або плаката. Паперова та електронна листівка. Досліджуємо мовлення. Лексичне значення слова (продовження): неологізми і застарілі слова (спостереження, без введення термінів). Уявлення про складні слова. Суфікс як значуща частина слова. Перевірка орфограми “Ненаголошені [е] - [и] в суфіксі слова” за орфографічним словником або за правилом. Рід і число слів-назв предметів. Префікс як значуща	• перегляд медіатекстів (мультфільмів, коміксів, навчального відео); • обговорення почутого / переглянутого в контексті життєвого досвіду; • переказування почутого / переглянутого; • візуалізація почутого / переглянутого; • створення медіапродуктів; • публічний виступ, зокрема декламування, висловлювання на основі почутого/ побаченого/ прочитаного; • виразне читання художнього тексту, зокрема читання за ролями; • складання і оформлення текстів; • редагування текстів; • пошук інформації в різних джерелах; • ігри із словами; • лінгвістичний аналіз слова;
--	---	---

закономірності (збіг приголосних, кінцевий приголосний, наголошені та ненаголошені голосні тощо) [4 МОВ 4.1] <i>створює</i> ігри зі словами на основі запропонованих [2 МОВ 4.2]	частина слова. Зміна слів-назв ознак за числами, родами та відмінками. Зміна слів-назв дій за часами (теперішній час - минулий час). Утворення спільнокореневих слів за допомогою суфіксів та префіксів. Правопис слів із префіксами <i>пре-</i> та <i>при-</i>. Лексичне значення слова (продовження): власні назви. Використання лапок у записі власних назв. Теми для усної / письмової комунікації та добору текстів для слухання / читання. Зимові обряди та традиції українців. Свята зимового календаря. Новорічно-різдвяні звичаї: Святий вечір, Різдво, Новий рік. Колядки, щедрівки, віншування, народний вертеп. Атрибутика зимових свят. Дитячі ігри та розваги. Народні прикмети й повір'я, пов'язані із зимою.	• робота з орфографічним, тлумачним, орфоепічним словником; • ведення читацького журналу або блогу
Розділ 3. Весняний рушник традицій		
<i>передає</i> зміст усного повідомлення (послідовність подій в розповіді, перелік ознак в описі) [4 МОВ 1.2] <i>прогнозує</i>, як відібрану інформацію можна використати корисно [4 МОВ 1.3] <i>обґрунтовує</i> своє ставлення до усного повідомлення	Взаємодіємо усно. Опис як вид монологічного мовлення. Предмет повідомлення та повідомлення про нього. Логічний наголос як засіб виділення ключових (опорних) слів. Телебачення, інтернет як джерело	• прослуховування діалогів та монологічних текстів; • діалогування на актуальні теми;

наводячи приклади з власного досвіду, а також, спираючись на набуті наукові знання [4 МОВ 1.5] <i>наводить</i> аргументи на захист власної думки та ілюструє її прикладами [4 МОВ 1.6] <i>створює</i> власне висловлення на основі почутого/ побаченого/прочитаного [4 МОВ 1.6] <i>читає</i> подумки та виразно вголос тексти різних видів та з різною метою [4 МОВ 2.1] <i>знаходить</i> у тексті відповіді на поставлені запитання [4 МОВ 2.1] <i>добирає і впорядковує</i> потрібну інформацію з таблиць, графіків, схем тощо [4 МОВ 2.1] <i>формулює</i> під час і після читання тексту запитання для можливої дискусії [4 МОВ 2.2] <i>установлює</i> причиново-наслідкові зв'язки між подіями, вчинками персонажів та їхніми стосунками з іншими персонажами [4 МОВ 2.2] <i>аналізує</i> емоційний стан персонажів, пояснює причини відповідних переживань персонажів [4 МОВ 2.3] <i>використовує</i> власний емоційний досвід для оцінювання емоційного стану персонажів художнього твору [4 МОВ 2.3] <i>складає</i> план тексту [4 МОВ 2.6]	інформації. Опис настрою та власних емоцій, викликаних прослуханням твором. Читаємо. Елементи розповіді, опису у художньому творі. Проза (зокрема, драматичний твір), поезія та їхні ознаки. Спільне та відмінне між оповіданням та повістю. П'єса - літературний твір для театральної вистави. Взаємодіємо письмово. Рекламна листівка. Створення допису в захищеній мережі. Емотикон як засіб вираження реакції на допис у захищеній онлайнній спільноті. Особливості оформлення на письмі інструкції. Досліджуємо мовлення. Пряме і переносне значення слів у художньому тексті (порівняння, метафори тощо, без уведення термінів). Значення префіксів. Способи творення слів (загальні уявлення, без введення термінів). Збіг двох однакових приголосних на межі суфікса і кореня. Слова з префіксами з-/с-. Перенос слів з апострофом після префіксів з рядка в	• перегляд медіатекстів (мультфільмів, коміксів, навчального відео); • обговорення почутого / переглянутого в контексті життєвого досвіду; • переказування почутого / переглянутого; • візуалізація почутого / переглянутого; • створення медіапродуктів; • публічний виступ, зокрема декламування, висловлювання на основі почутого/ побаченого/ прочитаного; • виразне читання художнього тексту, зокрема читання за ролями; • складання і оформлення текстів; • редагування текстів; • пошук інформації в різних джерелах; • ігри із словами; • лінгвістичний аналіз слова;
---	---	---

<i>переробляє</i> прочитаний твір: уводить нових персонажів, змінює події або їх час, <i>змінює</i> оповідача тощо [4 МОВ 2.7] <i>оформлює</i> власне висловлення зрозуміло, дотримуючися норм літературної мови, за потреби <i>звертається</i> до словників [4 МОВ 3.1] <i>удосконалює</i> свою вимову, зважаючи на фонетичні закономірності (збіг приголосних, кінцевий приголосний, наголошені та ненаголошені голосні тощо) [4 МОВ 4.1] <i>розпізнає</i> уривок із власного тексту серед запропонованих уривків і <i>пояснює</i> характерні ознаки власного мовлення [2 МОВ 4.2]	рядок. Префікс і слово-помічник (прийменник). Теми для усної / письмової комунікації та добору текстів для слухання / читання. Весняні обряди українців. Основні календарні свята весни. Великдень і його символи. Народні веснянки, гаївки, хороводи, ігри. Прикмети, звичаї й повір'я, що супроводжують весняні свята.	• робота з орфографічним, тлумачним, орфоепічним словником; • ведення читацького журналу або блогу
Розділ 4. Літо в оберемку традицій		
<i>переказує</i> текст творчо (зміна послідовності подій в тексті-розповіді, послідовності наведення ознак у тексті-описі) [4 МОВ 1.2] <i>добирає</i> словесні й несловесні засоби спілкування з огляду на мету та умови спілкування, враховуючи наявність варіантів [4 МОВ 1.7] <i>читає</i> подумки та виразно вголос тексти різних видів та з різною метою [4 МОВ 2.1] <i>ставить запитання</i> різної спрямованості до змісту твору [4 МОВ 2.1]	Взаємодіємо усно. Сфери спілкування: навчання, сім'я, дозвілля, послуги тощо. Культура спілкування. Етикетні норми. Читаємо. Види читання: аналітичне, вибіркоче, переглядове (практичний аспект, без використання термінів). Короткий вірш та віршована казка. Взаємодіємо письмово. Типи тексту (узагальнення): розповідь, опис. Листівка / плакат із соціальною	• прослуховування діалогів та монологічних текстів; • діалогування на актуальні теми; • перегляд медіатекстів (мультфільмів, коміксів, навчального відео); • обговорення почутого / переглянутого в контексті життєвого досвіду; • переказування почутого / переглянутого;

<i>знаходить</i> у тексті відповіді на поставлені запитання [4 МОВ 2.1] <i>формулює</i> під час і після читання тексту запитання для можливої дискусії [4 МОВ 2.2] <i>установлює</i> причиново-наслідкові зв'язки між подіями, вчинками персонажів та їхніми стосунками з іншими персонажами [4 МОВ 2.2] <i>аналізує</i> емоційний стан персонажів, пояснює причини відповідних переживань персонажів [4 МОВ 2.3] <i>використовує</i> власний емоційний досвід для оцінювання емоційного стану персонажів художнього твору [4 МОВ 2.3] <i>добирає</i> необхідну інформацію з різних джерел: шукає її у словниках, довідниках, енциклопедіях, бібліотеці, інтернеті [4 МОВ 2.5] <i>створює</i> самостійне письмове висловлення на теми, які його / її цікавлять, за прочитаним твором, про ситуацію з життя в школі, сім'ї тощо, зважаючи на мету та адресата [4 МОВ 3.1] <i>оформлює</i> власне висловлення зрозуміло, дотримуючися норм літературної мови, за потреби <i>звертається</i> до словників [4 МОВ 3.1] <i>з'ясовує</i> будову слова; утворює нові слова, <i>пояснює</i> роль закінчень, значення префіксів і суфіксів для	рекламою. Шрифт як елемент форми. Анкета. Досліджуємо мовлення. Слова з префіксами роз-, без-. Форми минулого та теперішнього часу слів-назв дій (продовження). Зміна слів-назв дій за числами в теперішньому часі і минулому часі. Зміна слів-назв дій за особами в теперішньому часі. Два набори закінчень у слів назв-дій в теперішньому часі (1 та 2 дієвідміни). Визначення дієвідміни за 3 особою однини й множини. Правопис <i>не</i> зі словами-назвами дій. Уявлення про фразеологізми. Назви чисел та порядку при лічбі. Читання та запис дат, позначення часу. Теми для усної / письмової комунікації та добору текстів для слухання / читання. Літні обрядові традиції українців. Зелені свята (Трійця). Купальська обрядовість. Свята, пов'язані з польовими роботами. Народні пісні, ігри та вірування літнього періоду. Прикмети й звичаї, що відображають світогляд українців улітку.	• візуалізація почутого / переглянутого; • створення медіапродуктів; • публічний виступ, зокрема декламування, висловлювання на основі почутого/ побаченого/ прочитаного); • виразне читання художнього тексту, зокрема читання за ролями; • складання і оформлення текстів; • редагування текстів; • пошук інформації в різних джерелах; • ігри із словами; • лінгвістичний аналіз слова; • робота з орфографічним, тлумачним, орфоепічним словником; • ведення читацького журналу або блогу; • аудіозапис власного мовлення для подальшого аналізу
--	--	---

правильного вживання слів усно та на письмі [4 МОВ 4.1] <i>удосконалює</i> свою вимову, зважаючи на фонетичні закономірності (збіг приголосних, кінцевий приголосний, наголошені та ненаголошені голосні тощо) [4 МОВ 4.1] <i>розпізнає</i> уривок із власного тексту серед запропонованих уривків і <i>пояснює</i> характерні ознаки власного мовлення [2 МОВ 4.2]		
--	--	--

4 клас

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст навчального предмета/інтегрованого курсу	Види навчальної діяльності
Розділ 1. Україна – природня перлина.		
<i>зіставляє</i> тему і головну думку усного повідомлення з власними спостереженнями, поведінкою, досвідом [4 МОВ 1.4] <i>обґрунтовує</i> своє ставлення до усного повідомлення наводячи приклади з власного досвіду, а також, спираючись на набуті наукові знання [4 МОВ 1.5] <i>використовує</i> засоби художньої виразності для досягнення комунікативної мети (привітання, побажання, вияв співчуття, захоплення) [4 МОВ 1.7]	Взаємодіємо усно. Явна і прихована інформація. Упередженість у спілкуванні. Читаємо. Оповідач / оповідачка літературного твору. Тексти про події минулого та сьогодення. Особливості мовлення персонажів текстів про події минулого. Міфи та легенди. Взаємодіємо письмово. Правила оформлення висловлювання на письмі	• прослуховування діалогів та монологічних текстів; • діалогування на актуальні теми; • перегляд медіатекстів (мультфільмів, коміксів, навчального відео); • обговорення почутого / переглянутого в контексті життєвого досвіду;

<i>добирає</i> словесні й несловесні засоби спілкування з огляду на мету та умови спілкування, враховуючи наявність варіантів [4 МОВ 1.7] <i>читає</i> подумки та виразно вголос тексти різних видів та з різною метою [4 МОВ 2.1] <i>ставить запитання</i> різної спрямованості: до змісту твору, до автора [4 МОВ 2.1] <i>виявляє</i> зв'язки в текстах: між окремими частинами тексту, між частинами тексту і темою або головною думкою [4 МОВ 2.2] <i>досліджує</i> елементи тексту (слова автора при прямій мові, діалог персонажів, опис, виражальні засоби мови) [4 МОВ 2.2] <i>аналізує</i> емоційний стан персонажів, пояснює причини відповідних переживань персонажів [4 МОВ 2.3] <i>використовує</i> власний емоційний досвід для оцінювання емоційного стану персонажів художнього твору [4 МОВ 2.3] <i>створює</i> власний текст, використовуючи елементи кількох прочитаних текстів [4 МОВ 2.7] <i>оформлює</i> власне висловлення зрозуміло, дотримуючися норм літературної мови, за потреби <i>звертається</i> до словників [4 МОВ 3.1]	(повторення). Типи тексту: розповідь, опис (повторення). Редагування рукописного та електронного тексту. Особливості оформлення на письмі списку справ. Досліджуємо мовлення. Частини мови. Самостійні та службові частини мови. Слова-назви предметів (іменник). Власні й загальні назви. Рід іменників: чоловічий, жіночий, середній. Форми числа та відмінка. Слова-назви ознак предметів (прикметник). Зв'язок прикметника з іменником. Змінювання прикметників за числами, відмінками та родами. Слова-назви кількості (числівник). Вимова і правопис найуживаніших числівників. Розрізнення кількісних і порядкових числівників. Уявлення про прості, складні та складені числівники (два – двадцять - двадцять два). Відмінювання та правопис кількісних числівників (11-20). Відмінювання та правопис кількісних числівників (40, 50, 60, 70, 80, 90, 100). Правопис порядкових числівників. Теми для усної / письмової комунікації та добору текстів для	• переказування почутого / переглянутого; • візуалізація почутого / переглянутого; • створення медіапродуктів; • публічний виступ, зокрема декламування, висловлювання на основі почутого/ побаченого/ прочитаного); • читання тексту з застосуванням техніки критичного читання; • виразне читання художнього тексту, зокрема читання за ролями; • складання і оформлення текстів; • редагування текстів; • пошук інформації в різних джерелах; • ігри із словами; • лінгвістичний аналіз слова; • робота з орфографічним, тлумачним, орфоепічним словником; • ведення читацького журналу або блогу
---	--	--

<i>утворює</i> в процесі мовлення відповідні граматичні форми слів різних частин мови [4 МОВ 4.1]	слухання / читання. Різноманіття української природи. Природні дива та унікальні ландшафти. Відомі природні пам'ятки та «Сім природних чудес України». Цікаві факти про довкілля. Червона книга України — рослини й тварини, які потребують охорони.	
Розділ 2. Подорожуємо Україною		
<i>передає</i> зміст усного повідомлення (послідовність подій у розповіді; перелік ознак в описі; наведені аргументи в міркуванні) [4 МОВ 1.2] <i>передає</i> зміст повідомлення за допомогою асоціативних схем, таблиць [4 МОВ 1.2] <i>створює</i> власне висловлення на основі почутого/ побаченого/прочитаного [4 МОВ 1.6] <i>добирає</i> словесні й несловесні засоби спілкування з огляду на мету та умови спілкування, враховуючи наявність варіантів [4 МОВ 1.7] <i>читає</i> подумки та виразно вголос тексти різних видів та з різною метою [4 МОВ 2.1] <i>ставить запитання</i> різної спрямованості: до змісту твору, до автора [4 МОВ 2.1] <i>виявляє зв'язки</i> в текстах: між окремими частинами тексту, між частинами тексту і темою або головною думкою [4 МОВ 2.2]	Взаємодіємо усно. Міркування як вид монологічного мовлення. Теза і аргументи. Факти і судження. Читаємо. Вигадка та реальність у художньому творі. Фантастичні оповідання та повісті. Пригодницькі та детективні повісті. Біографія письменника / письменниці. Взаємодіємо письмово. Норми онлайнового спілкування (нетикет). План як основа для створення тексту-міркування. Редагування як спосіб удосконалення власного тексту-міркування. Досліджуємо мовлення. Слова-назви дій (дієслова). Форми часу дієслова. Теперішній час. Минулий час. Майбутній час. Неозначена форма	• прослуховування діалогів та монологічних текстів; • діалогування на актуальні теми; • перегляд медіатекстів (мультфільмів, коміксів, навчального відео); • обговорення почутого / переглянутого в контексті життєвого досвіду; • переказування почутого / переглянутого; • візуалізація почутого / переглянутого; • створення медіапродуктів; • публічний виступ, зокрема декламування, висловлювання на основі

<i>досліджує</i> елементи тексту (слова автора при прямій мові, діалог персонажів, опис, виразальні засоби мови) [4 МОВ 2.2] <i>створює</i> самостійне письмове висловлення на теми, які його / її цікавлять, за прочитаним твором, про ситуацію з життя в школі, сім'ї тощо, зважаючи на мету та адресата [4 МОВ 3.1] <i>оформлює</i> власне висловлення зрозуміло, дотримуючися норм літературної мови, за потреби <i>звертається</i> до словників [4 МОВ 3.1] <i>створює</i> повідомлення для інтернет-спілкування, дотримуючися норм етикету онлайнового спілкування (нетикету) [4 МОВ 3.2] <i>утворює</i> в процесі мовлення відповідні граматичні форми слів різних частин мови [4 МОВ 4.1] <i>вправно будує речення</i>, зважаючи на мету висловлювання [4 МОВ 4.1] <i>поширює</i> речення різними членами відповідно до комунікативної стратегії [4 МОВ 4.1] <i>творює</i> власні тексти (усмішки, вірші, казки, оповідання тощо) на основі відомих [4 МОВ 4.2]	дієслова. Змінювання дієслів за часами. Правопис дієслів із не. Правопис особових закінчень. Займенник як частина мови. Особові займенники. Змінювання особових займенників. Поняття про прислівник як частину мови. Розрізнення прислівників і прикметників. Теми для усної / письмової комунікації та добору текстів для слухання / читання. Київ — серце та столиця України. Обласні центри та їхні особливості. Подорожі містами і селами. Транспортні маршрути. Визначні культурні пам'ятки: театри, музеї, архітектурні споруди. Україна — країна цікавих відкриттів для мандрівників.	почутого/ побаченого/ прочитаного; • читання тексту з застосуванням техніки критичного читання; • виразне читання художнього тексту, зокрема читання за ролями; • складання і оформлення текстів; • редагування текстів; • пошук інформації в різних джерелах; • ігри із словами; • лінгвістичний аналіз слова; • робота з орфографічним, тлумачним, орфоепічним словником; • ведення читацького журналу або блогу
Розділ 3. Історія мого роду – частина історії народу.		
<i>переказує</i> текст творчо (зміна оповідача в тексті-розповіді) [4 МОВ 1.2]	Взаємодіємо усно. Позиція мовця (категоричність чи невпевненість;	• прослуховування діалогів та монологічних текстів;

<i>визначає</i> позицію мовця (категоричність чи невпевненість; дотримання етикету (ввічливість) чи порушення етикетних норм), аргументовано <i>погоджується</i> з нею або <i>заперечує</i> її [4 МОВ 1.5] <i>використовує</i> різні форми візуалізації (малюнки, графіки, схеми, таблиці) для супроводу своїх поглядів під час презентації, щоби привернути увагу слухачів [4 МОВ 1.7] <i>читає</i> подумки та виразно вголос тексти різних видів та з різною метою [4 МОВ 2.1] <i>ставить запитання</i> різної спрямованості: до змісту твору, до автора [4 МОВ 2.1] <i>виявляє</i> зв'язки в текстах: між окремими частинами тексту, між частинами тексту і темою або головною думкою [4 МОВ 2.2] <i>досліджує</i> елементи тексту (слова автора при прямій мові, діалог персонажів, опис, виражальні засоби мови) [4 МОВ 2.2] <i>створює</i> власний текст, використовуючи елементи кількох прочитаних текстів [4 МОВ 2.7] <i>оформлює</i> власне висловлення зрозуміло, дотримуючися норм літературної мови, за потреби <i>звертається</i> до словників [4 МОВ 3.1] <i>утворює</i> в процесі мовлення відповідні граматичні форми слів різних частин мови [4 МОВ 4.1]	дотримання мовленнєвого етикету чи порушення етикетних норм). Читаємо. Зміна емоцій персонажа твору. Емоційний досвід читача / читачки для розуміння емоцій персонажа. Тема та мікротеми в тексті. Твори, спільні за тематикою та споріднені за ідеями. Взаємодіємо письмово. Тематична презентація. Есе. Факти і судження у власному повідомленні. Відгук про фільм або виставу. Досліджуємо мовлення. Службові частини мови. Прийменник. Сполучник. Частка. Роль вигуків у мовленні. Словосполучення і речення. Види речень за метою висловлювання і за інтонацією (повторення). Граматична основа речення. Підмет і присудок. Теми для усної / письмової комунікації та добору текстів для слухання / читання. Україна та її народ. Хто такі громадяни України. Відомі українці минулого й сучасності. Винаходи українських учених. Видатні митці, спортсмени й олімпійські	• діалогування на актуальні теми; • перегляд медіатекстів (мультфільмів, коміксів, навчального відео); • обговорення почутого / переглянутого в контексті життєвого досвіду; • переказування почутого / переглянутого; • візуалізація почутого / переглянутого; • створення медіапродуктів; • створення презентації; • публічний виступ, зокрема декламування, висловлювання на основі почутого/ побаченого/ прочитаного); • читання тексту з застосуванням техніки критичного читання; • виразне читання художнього тексту, зокрема читання за ролями; • складання і оформлення текстів; • редагування текстів;
---	---	---

<i>вправно будує речення, зважаючи на мету висловлювання [4 МОВ 4.1]</i>	чемпіони. Українці у світі та їхні здобутки.	• пошук інформації в різних джерелах; • ігри із словами; • лінгвістичний аналіз слова; • робота з орфографічним, тлумачним, орфоепічним словником; • ведення читацького журналу або блогу
Розділ 4. Українська мова – твої ключі до подальшого навчання		
<i>доречно використовує у власному мовленні формули мовленнєвого етикету, зважає на різні види тональності (звичайна, фамільярна) [4 МОВ 1.8]</i> <i>читає</i> подумки та виразно вголос тексти різних видів та з різною метою [4 МОВ 2.1] <i>ставить запитання</i> різної спрямованості: до змісту твору, до автора, до читача [4 МОВ 2.1] <i>добирає і впорядковує</i> потрібну інформацію з таблиць, графіків, схем тощо [4 МОВ 2.1] <i>виявляє</i> зв'язки в текстах: між окремими частинами тексту, між частинами тексту і темою або головною думкою [4 МОВ 2.2] <i>оцінює</i> правдоподібність описаних подій і тверджень із тексту, спираючись на свої уявлення про світ і власний досвід [4 МОВ 2.4]	Взаємодіємо усно. Різні види тональності (звичайна, фамільярна). Поняття «вільного володіння українською мовою». Способи вдосконалення власного мовлення. Читаємо. Засоби масової інформації (радіо, телебачення, інтернет, газета, журнал). Відомі українські медіа, зокрема дитячі. Надійні джерела інформації. Взаємодіємо письмово. Скрайбінг. Використання простих схем, піктограм для підкріплення власного усного повідомлення. Опис-порівняння. Досліджуємо мовлення. Зв'язок між словами в реченні. Головні та другорядні члени речення. Поширене і	• прослуховування діалогів та монологічних текстів; • діалогування на актуальні теми; • перегляд медіатекстів (мультфільмів, коміксів, навчального відео); • обговорення почутого / переглянутого в контексті життєвого досвіду; • переказування почутого / переглянутого; • візуалізація почутого / переглянутого; • створення медіапродуктів; • публічний виступ, зокрема декламування, висловлювання на основі

<i>висловлює</i> свій погляд на предмет обговорення (тему, головну думку, висновки тощо) [4 МОВ 2.4] <i>оцінює</i> надійність джерела інформації, обґрунтованість висновків [4 МОВ 2.4] <i>створює</i> самостійне письмове висловлення на теми, які його / її цікавлять, за прочитаним твором, про ситуацію з життя в школі, сім'ї тощо, зважаючи на мету та адресата [4 МОВ 3.1] <i>оформлює</i> власне висловлення зрозуміло, дотримуючися норм літературної мови, за потреби <i>звертається</i> до словників [4 МОВ 3.1] <i>утворює</i> в процесі мовлення відповідні граматичні форми слів різних частин мови [4 МОВ 4.1] <i>вправно будує речення</i>, зважаючи на мету висловлювання [4 МОВ 4.1] <i>поширює речення</i> різними членами відповідно до комунікативної стратегії [4 МОВ 4.1] <i>творює</i> власні тексти (усмішки, вірші, казки, оповідання тощо) на основі відомих [4 МОВ 4.2]	непоширене речення. Поняття про однорідні члени речення. Уявлення про стилі мовлення: розмовний, художній, науковий, діловий. Теми для усної / письмової комунікації та добору текстів для слухання / читання. Українська держава від давнини до сьогодення. Рідна мова як символ землі й народу. Народна пісня — голос душі. Українська книга та читання. Сучасні українські видання й медіа. Українська мова як ключ до знань, культури та світу.	почутого/ побаченого/ прочитаного); • читання тексту з застосуванням техніки критичного читання; • виразне читання художнього тексту, зокрема читання за ролями; • складання і оформлення текстів; • редагування текстів; • пошук інформації в різних джерелах; • ігри із словами; • лінгвістичний аналіз слова; • робота з орфографічним, тлумачним, орфоепічним словником; • ведення читацького журналу або блогу
---	--	--

Прикінцева частина

Для ефективного впровадження програми «Українська мова та читання. 1–4 класи» з українознавчим компонентом передбачено використання адаптивного підходу. Адаптивний підхід у навчанні мови — це система організації навчального процесу, яка підлаштовується під рівень, потреби, цілі та темп засвоєння навчального матеріалу конкретним учнем / ученицею. Його головна ідея — на основі «однакової програми для всіх» створити для кожного учня / учениці індивідуальну траєкторію, яка оптимально підходить саме цій людині. Назвемо основні риси адаптивного підходу:

1. Діагностика стартового рівня
 - Визначення словникового запасу, граматичних умінь, вимови, аудіювання, графічних умінь.
 - Оцінка мовного оточення та ресурсів для вивчення української мови.
 - Оцінка сильних і слабких сторін учнів та учениць та побудова “мовленнєвого профілю” класу.
2. Індивідуалізація змісту
 - Вибір тем і текстів / медіатекстів українознавчого компоненту, які максимально відповідають інтересам та життєвим потребам учня / учениці.
 - Модифікація завдань під конкретний рівень складності.
3. Гнучкість у темпі та формі
 - Якщо учень / учениця швидко засвоює матеріал — можна рухатись швидше й ускладнювати завдання.
 - Якщо виникають труднощі — повторювати, пояснювати іншим способом, змінювати тип вправ.
4. Різноманітність методів
 - Комбінація аудіо, відео, інтерактивних платформ, рольових ігор, проектної роботи.
 - Використання завдань різного формату (усних, письмових, творчих, комунікативних).
5. Безперервний зворотний зв'язок (формувальне оцінювання)
 - Постійне відстеження прогресу.
 - Коригування плану навчання на основі результатів і реакції учня / учениці.
6. Мотиваційний компонент
 - Залучення текстів / медіатекстів, які цікаві саме цьому учню / учениці.
 - Підкреслення досягнень та створення відчуття успіху.